

ЗНО

**Методичні рекомендації щодо підготовки до
ЗНО-2022 з географії**

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Зміст окремих завдань сертифікаційної роботи з географії дає змогу об'єктивно оцінити рівень:

- набутих знань;
- предметних умінь;
- навичок;
- готовності учасників ЗНО:
  - ✓ **аналізувати й оцінювати** інформацію, прогнозувати зміни в геосистемах різних рівнів,
  - ✓ *застосовувати знання і вміння* в нових ситуаціях;
- сформованості ключових і предметних компетентностей**, володіння якими необхідне для навчання в закладах вищої освіти.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Тим, хто готується до ЗНО з географії, слід звернути увагу на прогалини у знаннях і помилки у відповідях учасників ЗНО-2021 та врахувати їх під час підготовки до зовнішнього оцінювання з цього предмета в 2022 році.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Психометричні характеристики завдань, уключених до сертифікаційної роботи з географії для оцінювання знаннєвого складника результатів навчально-пізнавальної діяльності тестованих, засвідчили, що переважна більшість з них розпізнають географічні об'єкти за їхнім розташуванням на карті або за описом:

- на картосхемах – материк, на якому лежить Україна і Український щит;
- за описом – Бразилію.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Учасники тестування знають, у якому регіоні зосереджені найменш розвинені країни, проте **лише половина тестованих**:

- правильно вказали, який час показує сонячний годинник,
- ідентифікували за уривком художнього твору широколисті ліси помірного поясу, зазначили глобальні ринки, на яких Україна має конкурентні переваги.

Подібний рівень складності мають завдання, що скеровані на перевірку розуміння причиново-наслідкових зв'язків у природних комплексах на материках і в Україні.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Учасники тестування **успішніше** встановлюють правильні відповіді в тих завданнях, де **причиново-наслідкові зв'язки за алгоритмом відпрацьовано на прикладі** кожного материка (*чинники формування рельєфу, клімату тощо*).

Глибше розуміння:

- суті наукових понять,
- взаємозв'язків компонентів у природних комплексах,
- впливу природних і суспільних чинників на розташування підприємств

демонструють 30–40 % тестованих

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Завдання множинного вибору враховувало комплексність процесів у географічній оболонці й антропосфері (до кожного завдання цієї форми наведено сім варіантів відповідей, із яких лише три правильні):

наприклад, усі три чинники тривалішої повені на річках у північній частині України визначив лише кожний десятий учасник зовнішнього оцінювання, тоді як складність завдання **51,7 %**.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Складними для учасників тестування були завдання, у яких потрібно розуміти зміст абстрактних наукових понять:

- міжнародний поділ праці,
- секторальна структура економіки,
- форми суспільної організації виробництва,
- форми просторової організації економіки тощо.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

*Наприклад, **увідповіднити** наукове поняття з його змістовим наповненням, аналізуючи інформацію щодо Київського картонно-паперового комбінату в м. Обухові, **зміг лише кожний четвертий учасник** зовнішнього незалежного оцінювання (поміж учасників із високим рівнем навчальних досягнень **20 % не набрали жодного бала із чотирьох можливих**).*

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Результати ЗНО демонструють проблему формування навичок роботи вимірювання й обчислення за топографічною картою.

У 2021 році, як і торік, **складними виявилися стандартні завдання з визначення:**

- відносної висоти точки (складність 37,6 %),
- відстані на місцевості за числовим масштабом (30,0 %),
- азимута руху (складність 22,8 %).

Частка тих, хто правильно виконав ці завдання, порівняно з 2020 роком збільшилася на кілька відсотків.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Дуже складними є завдання з використанням
прямокутних координат:

лише

18 %

тестованих **уміють визначати відстань** за
кілометровою сіткою.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Попри включення до навчальної програми з географії практичних робіт (6–8-і класи) і впровадження узагальнювального курсу для 11-го класу «Географічний простір», **неочікувано низькими виявилися** показники успішності виконання **стандартних завдань, а саме:**

- географічні координати** за картою зуміли визначати приблизно **половина тестованих,**
- а **тип клімату** за кліматограмою – **38 %.**

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Аналіз статистичних показників виконання завдань, скерованих на оцінювання рівня сформованості предметних компетентностей, висвітлив низку проблем шкільної географічної освіти.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Якщо тестовані й знали зміст основних наукових категорій, розуміли взаємозв'язки між окремими явищами, то їм було складно:

❑ спрогнозувати розвиток природних і суспільних процесів,
Наприклад, правильно виконати завдання 33, де потрібно проаналізувати колові діаграми обсягу й структури агровиробництва України і Франції, а потім визначити спосіб ефективного розвитку цих виробництв в Україні, **спромоглися лише 34,7 % учасників тестування.**

❑ спроектувати вплив на життя і здоров'я людини, екологічний стан місцевості, ефективність господарської діяльності.

Спроектувати ефективне розташування підприємств для подолання відсталості периферійних сировинних районів умовної країни **зміг лише кожний третій учасник** із-поміж тих, хто має високий рівень за результатами ЗНО

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Водночас **завдання множинного вибору** (до кожного завдання цієї форми наведено сім варіантів відповідей, поміж яких лише три правильні) розподілили учасників ЗНО за спроможністю долати різні когнітивні рівні.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

- ❑ Якщо для встановлення правильної відповіді достатньо лише базових знань, то таку відповідь як **правильну вказала більшість** тестованих (у всіх завданнях цієї форми), а поміж тих, хто має високий рівень навчальних досягнень, – **приблизно 98 %**.
  - ❑ Якщо для визначення правильних відповідей потрібні уміння зіставляти інформацію з різних джерел, інтегрувати поняття і закономірності з різних курсів географії, робити обчислення, аналізувати типові взаємозв'язки між окремими складниками, то такі **три варіанти визначили 10–20 % тестованих**.
  - ❑ Серед учасників ЗНО, які не подолали поріг «склав/не склав», **третю правильну відповідь** у таких завданнях указали **2–5 %**.
- У групі з високим рівнем підготовки цей показник у 5–10 разів більший порівняно з групою з низьким рівнем знань.**

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Використання **завдань, спрямованих на перевірку застосування предметних компетентностей з географії**, дало змогу оптимізувати відбір учасників, достатньо підготовлених до подальшого навчання в закладах вищої освіти, обґрунтувати високий рівень (10–12 балів) результатів ДПА з географії.

Оскільки сертифікаційна тестова робота з географії є біфункціональною (*оцінює навчальні досягнення випускників закладів середньої освіти за рівнями й розподіляє абітурієнтів за рейтингом*), то завдання різного рівня складності, спрямовані **на перевірку ключових компетентностей** для життя, мають низький рівень кореляції.

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Так, **завдання 3** скеровано на перевірку готовності тестованих чітко діяти за алгоритмом у разі загрози стихійних явищ (землетрусу), тому позитивним є те, що його складність для груп з високим і низьким рівнем навчальних досягнень подібна (низька дискримінація 17,9 за прийнятною кореляції – 0,2).

Завдання 24 має вищий когнітивний рівень (визначити положення сонця вранці, спроектувати його на карту автомобільних доріг України й визначити, із якого боку промені освітлюватимуть автомобіль під час руху), тому складність лише 38 % за високої кореляції – 0,3 і хорошій дискримінації – 40,6.

Подібний результат міркувань тестованих щодо положення сонячних панелей на даху будинку (**завдання 28**).

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Цю ж закономірність підтверджують результати виконання завдання зі **встановлення відповідності**, яке має компетентнісне спрямування.

Наприклад, **завдання з увідповіднення** характеристики населення міської агломерації з оптимальним напрямом інвестиційної діяльності бізнесу розподілило тестованих так, **що:**

- кожний четвертий не отримав жодного бала** (серед учасників ЗНО, які не подолали поріг «склав / не склав», таких **майже половина**, а в групі з високим рівнем навчальних досягнень – **5 %**),
- 3 або 4 бали** отримали **4 % учасників** із **низьким** рівнем навчальних досягнень і **47 %** учасників – із **високим рівнем** підготовки.

За підсумками тестування **жоден учасник** ЗНО з географії 2021 року **не отримав** **максимально можливий бал.**

ЗНО-2022 ГЕОГРАФІЯ

Презентація створена за матеріалами офіційного звіту УЦОЯО (<https://testportal.gov.ua/ofzvit/>).

Сертифікаційні роботи ЗНО з географії минулих років можна знайти за покликанням <https://testportal.gov.ua/testy-mynulyh-rokiv/>